

Sygn. akt I. Ca 90/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Szostak - Szydłowska (spr.)
Sędziowie:	SSO Cezary Olszewski SSO Alicja Wiśniewska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2018 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. K.**

przeciwko **D. K.**

o zmianę orzeczenia alimentacyjnego

na skutek apelacji powoda A. K.

od wyroku Sądu Rejonowego w Augustowie VII Zamiejscowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z siedzibą w S.

z dnia 8 grudnia 2017 roku sygn. akt VII RC 56/17

oddala apelację.

SSO Alicja Wiśniewska SSO Małgorzata Szostak - Szydłowska SSO Cezary Olszewski

Sygn. akt: I. Ca. 90/18

UZASADNIENIE

Powód A. K. wystąpił przeciwko D. K. z pozwem o obniżenie alimentów z kwoty 1.100 zł miesięcznie do kwoty 350 zł miesięcznie.

Pozwany D. K. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: VII. RC 56/17 Sąd Rejonowy w Augustowie VII Zamiejscowy Wydział Rodziny i Nieletnich z siedzibą w S. alimenty ustalone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Sejnach w sprawie sygn. akt III RC 56/12 z dnia 28 września 2012 r. od A. K. na rzecz D. K. w kwocie po 1.100,00 zł miesięcznie obniżył do kwoty po 700,00 zł miesięcznie, płatnej z góry do 15-go dnia każdego miesiąca wraz ze zmiennymi odsetkami ustawowymi w przypadku zwłoki w płatności każdej raty, do rąk powoda, poczynając od

dnia 27 października 2017 r., a w pozostałej części oddalił powództwo. Dodatkowo Sąd ten nie obciążył stron kosztami postępowania w sprawie oraz wyrokowi w pkt I nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Sejnach z dnia 28 września 2013 r. w sprawie III RC 56/12 zmienionym następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie I Ca 345/12 zostały ustalone alimenty od A. K. na rzecz D. K. w kwocie po 1.100 zł miesięcznie.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Augustowie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w S. z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie VII RC 13/15 zostało oddalone powództwo A. K. o obniżenie alimentów oraz zostało oddalone powództwo D. K. o podwyższenie alimentów

Wówczas powód A. K. miał 62 lata i utrzymywał się z emerytury w wysokości 4.750 zł miesięcznie. Na utrzymanie domu potrzebował ok. 6.000 zł na ogrzewanie i ok. 300 zł miesięcznie na opłaty bieżące. Z majątku posiadał nieruchomości w miejscowości C., na której położony jest dom o powierzchni 120 m² i dom przystosowany do wynajęcia w sezonie letnim oraz nieruchomość w okolicach miejscowości K. o powierzchni 2 ha. Za wynajem domku letniskowego pobierał kwotę 100 - 120 zł dziennie. Otrzymywał unijne dopłaty w wysokości 1.000-1.200 zł rocznie. Na swoje leczenie wydawał ok. 400-500 zł miesięcznie. Nie miał żadnych zadłużeń i posiadał oszczędności w kwocie ok. 20.000 zł. Powód nie miał innych osób na utrzymaniu, oprócz syna.

D. K. miał wówczas 20 lat i był studentem IV semestru studiów dziennych na kierunku historia w B.. Mieszkał w wynajętym mieszkaniu, za które płacił kwotę 650 zł miesięcznie. Oprócz tego na inne wydatki potrzebował miesięcznie: internet – 25 zł, wyżywienie – 600 zł, ubrania – 400 zł, środki czystości, środki higieny własnej 50 zł, usługi ksero 10-20 zł, a w czasie sesji ok 50 zł. Miesięczny koszt jego utrzymania wynosił 1.900 zł. Od powoda otrzymywał 1.100 zł miesięcznie, a resztę opłacała matka pozwanego. Matka pozwanego wtedy pracowała i zarabiała ok. 2.700 zł netto miesięcznie. Pomagała finansowo swojej przewlekle chorej matce. Z majątku posiadała 2 mieszkania.

Aktualnie powód A. K. ma 64 lata. Utrzymuje się z emerytury w wysokości 1.700 zł. Nie pracuje. Alimenty na syna D. płaci regularnie. Miesięczne jego wydatki wynoszą ok. 2.000 zł. Ma problemy zdrowotne. Na swoje leczenie wydaje ok. 400-500 zł miesięcznie. Otrzymuje unijne dopłaty w wysokości 1.500-1.600 zł rocznie. Przez pewien czas wspierał finansowo leczenie siostry i wydatki z tego tytułu wyniosły go ok. 11.000 zł. Posiada oszczędności w kwocie ok. 6.000 zł. Z majątku posiada dom o powierzchni 120 m² oraz dom przystosowany do wynajęcia w sezonie letnim oraz nieruchomość w okolicach miejscowości K. o powierzchni 2 ha. Przychód z wynajmu domku letniskowego wynosi ok. 1.600 zł rocznie.

D. K. ma aktualnie 23 lata i obecnie studiuje na I roku studiów dziennych drugiego stopnia na kierunku historia w B.. Mieszka w wynajętym mieszkaniu, za które płaci kwotę 500 zł miesięcznie. Na inne wydatki pozwany potrzebuje: środki czystości- 20 zł, środki higieny osobistej- 40 zł, telefon i internet- 60 zł, zakup podręczników, usługi ksero, bilety za komunikację miejską, wyżywienie. Wydatki na zakup odzieży i obuwia, leczenie zębów, zakup okularów i lekarstw wynosi ok. 3.000 zł rocznie. Miesięczny koszt jego utrzymania wynosi ok. 1.800 zł miesięcznie. Działa w Studenckim K. Naukowym Historyków. Przygotowuje się do pisania pracy magisterskiej. Matka pozwanego pracuje i zarabia ok. 2.600 zł netto miesięcznie.

W tak ustalonym stanie faktycznym, na podstawie art. 138 k.r.o. Sąd Rejonowy zważył, że po stronie powoda nastąpiła zmiana uzasadniająca częściowe uwzględnienie powództwa A. K.. W dalszym ciągu jest właścicielem majątku, który przynosi dochód. Jednakże wysokość otrzymywanej emerytury uległa znacznemu pomniejszeniu. Zmniejszyła się również kwota posiadanych przez powoda oszczędności z kwoty 20.000 zł do ok. 6.000 zł. W tych warunkach Sąd Rejonowy uznał, iż sytuacja majątkowa powoda uległa pogorszeniu. Stan zdrowia powoda i jego wiek również mają negatywny wpływ na jego możliwości zarobkowe.

W ocenie Sądu Rejonowego, koszt miesięcznego utrzymania pozwanego oscyluje w granicach kwoty ok. 1.800 zł miesięcznie. Nie jest to jednak minimalny koszt, lecz ponadprzeciętny. Pozwany studiuje dziennie, przygotowuje się do pisania pracy magisterskiej, a ponadto udziela się w kole naukowym, co utrudnia w dużym stopniu podjęcie przez niego pracy. Od powoda otrzymywał kwotę 1.100 zł tytułem alimentów, co pokrywało ponad połowę ww. kwoty.

Sąd Rejonowy zważył także, że do utrzymania dzieci są zobligowani zarówno ojciec, jak i matka. Matka pozwanego ma stały dochód, więc jest w stanie pokryć pozostałą część uzasadnionych kosztów utrzymania pozwanego.

Na podstawie art. 333 § 1 ust. 1 k.p.c. Sąd Rejonowy nadał rygor natychmiastowej wykonalności wyrokowi w pkt I.

Natomiast o kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku w zakresie pkt I ponad kwotę 350 zł wniósł powód A. K., zarzucając:

1) naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez nie przeprowadzenie z urzędu dowodu na okoliczność wysokości kosztów utrzymania pozwanego, choćby poprzez szczegółowe dookreślenie składników tych kosztów, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie, pomimo iż pozwany tego nie wykazał, że koszt utrzymania pozwanego to kwota około 1.800 zł miesięcznie, podczas gdy koszt utrzymania pozwanego jest poniżej 1.400 zł, a sama pełnomocnik, matka pozwanego określiła go na 1.500 zł,

2) naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez nie przeprowadzenie z urzędu dowodu na okoliczność wysokości dochodów oraz wysokości oszczędności matki pozwanego, choćby z powszechnie dostępnego oświadczenia majątkowego, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż dochód matki pozwanego to około 2.600 zł netto miesięcznie i brak oszczędności podczas gdy dochód ten w 2017 roku wyniósł około 3.532,56 zł netto, a oszczędności wynoszą aż 33.722,44 zł,

3) naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez nie przeprowadzenie z urzędu dowodu na okoliczność dochodów uzyskiwanych lub możliwych do uzyskania z najmu drugiego mieszkania o powierzchni 67,04 m² i wartości 187.712 zł, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż dochód matki pozwanego i jej możliwości zarobkowe wynoszą około 2.600 zł, podczas gdy są one wyższe o co najmniej 1.000 zł miesięcznie tylko z racji najmu drugiego mieszkania,

4) naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez nie wskazanie, które fakty Sąd uznał za udowodnione, na jakich dowodach się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w ten sposób, żeby zasądzić od powoda na rzecz pozwanego alimenty po 350 zł miesięcznie, przy zachowaniu dotychczasowych warunków płatności, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona z uwagi na nietrafność podniesionych w niej zarzutów.

Sąd Rejonowy wszechstronnie rozważył zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i poczynił prawidłowe, niesprzeczne z tym materiałem ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy podziela w całości. Wbrew wywiodom skarżącego Sąd I instancji nie dopuścił się żadnego z zarzucanych uchybień - w sposób prawidłowy zgromadził w sprawie materiał dowodowy, poddał go wnikliwej ocenie, a w konsekwencji ustalił stan faktyczny odpowiadający treści zaoferowanych przez obie strony dowodów. Stąd też Sąd Okręgowy, uznając ustalenia te za prawidłowe, przyjął je za własne, czyniąc integralną częścią swojego stanowiska i uznając za zbędne ponowne ich przytaczanie w tym miejscu.

Wbrew przekonaniu skarżącego, zaskarżone orzeczenie nie uchybia przepisom art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. Według powoda naruszenie wskazanych przepisów polegać miało na nie przeprowadzeniu przez Sąd z urzędu dowodów na okoliczność: wysokości kosztów utrzymania pozwanego, wysokości dochodów oraz wysokości

oszczędności matki pozwanego, a także dochodów uzyskiwanych lub możliwych do uzyskania z najmu drugiego mieszkania stanowiącego własność matki pozwanego.

Podkreślić należy, że zgodnie z zasadami procesu cywilnego ciężar gromadzenia materiału dowodowego spoczywa na stronach (art. 232 k.p.c., art. 3 k.p.c., art. 6 k.c.). Jego istota sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskiwałyby aktywnym działaniem (por. H. Dalka, Ciężar dowodu w polskim procesie cywilnym, s. 51, 83, 118-119, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1998). Wskazywane przepisy rysują zatem reguły dotyczące dochodzenia i dowodzenia roszczeń.

To treść art. 6 k.c. określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, przy czym Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy oraz nie jest zobowiązany do zarządzania dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Nie ma też obowiązku przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003 r., sygn. akt I ACa 1457/03, OSA rok 2005, nr 3, poz. 12; wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC rok 1997, nr 6-7, poz. 76 wraz z glosą aprobowaną A. Z., Palestra rok 1998, nr 1-2, poz. 204).

Mając na uwadze powyższe zasady, prawidłowo przyjął Sąd Rejonowy, że to właśnie powód nie wywiązał się z obowiązku wykazania faktów, z których wywodził skutki prawne i ocena ta nie jest dowolna oraz znajduje oparcie w całokształcie materiału dowodowego zebranego w sprawie. W postępowaniu cywilnym zadaniem sądu jest zbadanie, czy w ramach prawa materialnego, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia o żądaniu powoda, strony udowodniły fakty, z których każda z nich wywodzi skutki prawne dla niej korzystne. Wymaga to przedstawienia przez każdą ze stron twierdzeń, co do istnienia bądź nieistnienia określonych faktów, oraz udowodnienia tych twierdzeń. Samo wyrażenie wątpliwości do prawdziwości twierdzeń strony przeciwnej, względnie, co do prawdopodobieństwa zaistnienia innych jeszcze okoliczności faktycznych niż wskazane przez stronę przeciwną, bez jednoczesnego ich wykazania przy pomocy powołanych przez siebie dowodów lub udowodnienia braku wiarygodności dowodów przeprowadzonych przez drugą stronę (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), nie spełnia wymogu udowodnienia własnych twierdzeń. Nieudowodnienie tych twierdzeń powoduje, że sąd władny jest przyjąć, iż fakty wskazywane przez stronę jako prawdopodobne w okolicznościach konkretnej sprawy nie miały miejsca.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy dostatecznie uwzględnił zmiany w sytuacji osobistej i majątkowej powoda obniżając obciążający go obowiązek alimentacyjny w stopniu adekwatnym do usprawiedliwionych potrzeb pozwanego. Sąd ten słusznie uznał, że możliwości zarobkowe i majątkowe powoda, biorąc pod uwagę stan faktyczny z daty ostatniego orzekania o alimentach, uległy pogorszeniu. Poza sporem pozostaje fakt, że świadczenie emerytalne powoda od października 2017 r. uległo obniżeniu z kwoty 4.791,44 zł netto miesięcznie do kwoty 1.716,81 zł netto miesięcznie. Właśnie powyższe zmniejszenie dochodów powoda skutkowało obniżeniem alimentów z kwoty 1.100,- zł miesięcznie do kwoty 700,- zł miesięcznie.

Okoliczność, iż od maja 2013 r. powód nie pracuje w Towarzystwie (...) SA nie mogła być argumentem przemawiającym obecnie za obniżeniem alimentów, gdyż istniała ona już w dacie poprzedniego orzekania w sprawie alimentacyjnej stron, tj. w dniu 25 czerwca 2015 r., kiedy to Sąd Rejonowy w Augustowie wyrokiem w sprawie sygn. akt VII RC 13/15 oddalił powództwo A. K. o obniżenie alimentów i oddalił powództwo wzajemne D. K. o podwyższenie alimentów.

Określając obecnie wysokość należnych pozwanemu alimentów nie można jednak przy tym pominąć, że po stronie obowiązanego do tych świadczeń istotne są nie tylko możliwości zarobkowe, tj. uzyskiwane dochody, ale także możliwości majątkowe. Powód posiada majątek w postaci nieruchomości rolnej o powierzchni 0,03 ha w 1/2 udziału oraz gospodarstwa rolnego o powierzchni 2,8460 ha, na którym znajdują się trzy budynki letniskowe przeznaczone na agroturystykę, w tym jeden z nich – na agroturystykę całoroczną. Bez wątplenia powód posiada dodatkowe źródło dochodu i stan jego zdrowia nie stanowi istotnej przeszkody w wykonywaniu tego rodzaju działalności. Może on także spieniężyć posiadany majątek na poczet swoich zobowiązań alimentacyjnych. Ponadto powód pobiera on dopłaty unijne w wysokości 1.500-1.600 zł rocznie. Z powyższego wynika, że nawet obecne dochody powoda plasują się na poziomie co najmniej ok. 2.000 zł miesięcznie.

Wbrew twierdzeniom apelującego, nie można przyjąć, że wysokość alimentów ustalonych w zaskarżonym wyroku jest zawyżona w stosunku do usprawiedliwionych potrzeb pozwanego, nawet jeśli koszty te mieszczą się w granicach kwoty 1.500 zł miesięcznie. Pozwany wykazał, że wynajmuje jeden pokój w B., za który płaci 500 zł miesięcznie. Kwota 1.500,- zł, zdaniem Sądu Okręgowego, w oparciu o doświadczenie życiowe stanowi minimalny koszt utrzymania osoby uczącej się na studiach poza miejscem zamieszkania. Należy zauważyć, że na ten koszt składają się nie tylko wydatki związane z wyżywieniem, ubraniem, dojazdami, zakwaterowaniem, ale także wydatki związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych, leczeniem. Z uwagi na naukę na studiach stacjonarnych pozwany nie jest w stanie aktualnie podjąć pracy zarobkowej w wymiarze pozwalającym na samodzielne utrzymanie się. Zważywszy też, że do ukończenia tych studiów pozostał pozwanemu jedynie rok (planowany termin ich zakończenia to 2019 r. – k. 103), niezasadne byłoby wymaganie, aby pozwany obecnie zmienił tryb studiów na zaoczny.

Sąd Rejonowy właściwie też rozłożył ciężar zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb pozwanego pomiędzy obojgiem jego rodziców. Przy przyjęciu tych potrzeb na poziomie kwoty 1.500,- zł i obciążeniu powoda alimentami w kwocie 700,- zł większy ciężar utrzymania pozwanego spoczywa na jego matce. Możliwości zarobkowe matki pozwanego, także uległy pogorszeniu. Od sierpnia 2017 r. zmieniły się u niej warunki płacy – wcześniej jej wynagrodzenie za pracę wynosiło 2.800 zł netto miesięcznie, a obecnie wynosi ono 2.000 – 2.100 zł netto miesięcznie. Są one zatem porównywalne do możliwości finansowych powoda.

Nie jest też prawdą, że matka pozwanego może czerpać dodatkowy dochód z wynajmu mieszkania w B. tudzież może mieszkać w nim pozwany w czasie studiów. Jak wynika z wyjaśnień R. K. złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 28 marca 2018 r., posiada ona dodatkowe mieszkanie, jednak położone ono jest w S. i zamieszkuje je jej siostra, znajdująca się w trudnej sytuacji majątkowej. Trudno w tych okolicznościach wymagać, aby matka pozwanego czerpała z wynajmu mieszkania jakiegokolwiek zyski. Siostra matki pozwanego ponosi koszty utrzymania tego mieszkania.

Powyższe okoliczności wskazują, że Sąd Rejonowy prawidłowo zmiarkował wysokość świadczeń alimentacyjnych wobec pozwanego na poziomie po 700 zł miesięcznie i stąd też Sąd Okręgowy uznał apelację powoda za niezasadną i niezaskługującą na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

SSO Alicja Wiśniewska SSO Małgorzata Szostak - Szydłowska SSO Cezary Olszewski